

»[D]en behandling som manuskriptet blev undergivet i kommunen, var en ganske anden behandling end den blotte opbevaring i landsarkivet. Det uddrag af betænkning nr. 857/1978 om offentlighedslovens revision som Kulturministeriet henviser til i sine bemærkninger [...] angår ikke den situation der forelå i forbindelse med kommunens behandling af manuskriptet. Derfor kan det nævnte uddrag ikke føre til et andet resultat. Jeg finder også grundlag for at fremhæve at manuskriptet var omfattet af offentlighedsloven som følge af udleveringen til og behandlingen i kommunen. Dette gælder uanset at manuskriptet før udleveringen til og behandlingen i kommunen var et privat arkivalie. Endvidere er det min opfattelse at manuskriptet ændrede karakter fra at være et privat arkivalie til et offentligt arkivalie da manuskriptet blev omfattet af reglerne i offentlighedsloven. Herefter måtte manuskriptet i forhold til arkivloven anses for et offentligt arkivalie og dermed være undergivet arkivlovens almindelige regler om tilgængelighed og indsigt.«

Hvor private arkivalier før afleveringen til offentlige arkiver har været omfattet af persondataloven, er det ved arkivlovens § 46, stk. 2, sikret, at de databeskyttelsesmæssige hensyn fortsat varetages efter afleveringen.

3. Kulturministeriets overvejelser og forslag

Kulturministeriet finder ikke, at den pågældende retstilstand, hvorefter aflevering af private arkivalier ifølge ombudsmandens udtalelse omfattes af adgangen til aktindsigt efter offentlighedsloven, er hensigtsmæssig i forhold til at sikre bevaringen af historisk værdifulde private arkivalier.

Tilliden til overholdelsen af aftaler om tilgængelighed til private arkivalier er generelt forudsætningen for, at private arkivalier afleveres til offentlige arkiver. Kulturministeriet lægger stor vægt på, at denne tillid ikke svækkes med mulige skadevirkninger for fremtidig forskning. Hvis aftaler om tilgængelighed vil kunne ændres eller bortfalde uden aktivt samtykke fra den afleverende part, kan konsekvensen blive, at aflevering undlades, og at historisk værdifulde arkivalier således kan gå tabt for fremtidig forskning.

I en række indgåede aftaler er det fastsat, at benyttelse af et privatarkiv før tilgængelighedsfristens udløb er betinget af, at der foreligger samtykke fra en offentlig myndighed eller myndighedsperson. Hvor det ved en aftale er fastsat, at en myndighed skal give samtykke, følger det af ombudsmandens udtalelse, at det hidtil private arkivalie bliver offentligt, hvis nogen søger om dispensation fra tilgængelighedsfristen. Ombudsmanden anfører derudover følgende:

»Et privat dokument opbevares i et offentligt arkiv. I deponeringsaftalen om dokumentet er en person der er indehaver af et bestemt offentligt embede, f.eks. en borgmester eller en biskop, udpeget til at få overgivet dokumentet på et bestemt tidspunkt for at tage stilling til om dokumentet kan offentliggøres. Medmindre andet fremgår af deponeringsaftalen og forholdene i øvrigt, vil personen ved sin handlemåde efter overgivelsen kunne vælge og dermed bestemme om det private dokument bliver omfattet af offentlighedslovens regler.

Hvis personen opfatter det sådan at den pågældende har fået overgivet dokumentet som led i sin embedsførelse og lader dokumentet undergå en sædvanlig sagsbehandling i myndigheden, vil dokumentet blive omfattet af offentlighedsloven.

Personen kan også opfatte det sådan at den pågældende er udpeget personligt til opgaven via sit embede. Begrundelsen er at det antages at personen fordi personen er indehaver af et bestemt offentligt embede, er en særlig person og egnet til at udføre opgaven personligt. Personen træffer beslutningen som privat person og undlader at lade dokumentet indgå i myndighedens sædvanlige sagsbehandling. I dette tilfælde vil dokumentet ikke blive omfattet af offentlighedsloven.

Derudover kan man forestille sig at den pågældende person – hvad enten vedkommende har fået opgaven som led i sin embedsførelse eller som privat person – nægter at modtage dokumentet og dermed opgaven. I dette tilfælde forbliver dokumentet under opbevaring i det offentlige arkiv. Dokumentet vil selvfølgelig ikke blive omfattet af offentlighedsloven.

Det vil efter min opfattelse være naturligt om det offentlige arkiv forud for overgivelsen af det private dokument til den pågældende person vejleder personen nærmere om hvilke konsekvenser personens behandling af dokumentet og øvrige handlemåde efter overgivelsen af dokumentet vil have i forhold til offentlighedslovens regler.«

Kulturministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt, at det således overlades til et skøn hos vedkommende person, om dokumentet skal behandles på den ene eller anden måde, og dermed om det pågældende private arkivalie skal omfattes af offentlighedsloven eller ej.

Ombudsmanden har, som ovenfor nævnt, givet udtryk for, at behandlingen af tilgængelighedsspørgsmål i forbindelse med private arkivalier ligger ud over selve opbevaringen. Det kan således være et spørgsmål, om den behandling ud over opbevaring, der finder sted ved f.eks. Rigsarkivet, om adgang til konkrete